

Internetconsultatie versterking positie ouders en leerlingen.

Ouders & Onderwijs
28 september 2022

Het wetsvoorstel 'Versterking positie ouders en leerlingen in passend onderwijs' versterkt de ondersteuning van ouders en leerlingen in passend onderwijs op een aantal onderdelen. Het lost de kern van de problemen alleen niet op. Voor een betere positie van leerlingen is leerrecht (ontwikkelrecht) nodig. Zolang wettelijk geborgd leerrecht en inclusief onderwijs niet het uitgangspunt zijn, is elke wetsaanpassing te weinig om de positie van ouders en kinderen fundamenteel te veranderen. Deze wetswijziging zien wij dan ook als een stap in de goede richting maar hopen dat er een snel vervolg komt. Het wetsvoorstel bestaat uit drie onderdelen. Hieronder reageren wij per onderdeel.

Hoorrecht

Hoorrecht betekent dat alle leerlingen het recht hebben om gehoord te worden in alle aangelegenheden die hen betreffen. In dit wetsvoorstel wordt dit beperkt tot leerlingen die extra ondersteuning krijgen en alleen over het ontwikkelingsperspectief.

Wanneer er sprake is van extra ondersteuning en het gebruik van het ontwikkelingsperspectief is door het land verschillend. Dat zorgt voor rechtsongelijkheid. Zo weten we dat er bij extra ondersteuning nog te vaak geen ontwikkelingsperspectief wordt opgesteld. Of dat dit pas veel later wordt opgesteld, als een doorverwijzing naar het speciaal onderwijs aan de orde is.

Bij hoorrecht gaat het niet alleen om het vragen van de mening van een leerling. Zonder de informatie van het kind zelf kan een school geen goede afweging maken en tot een adequaat ondersteuningsaanbod komen. Daarvoor is soms, afhankelijk van de leeftijd en mogelijkheden van een kind, een aangepaste toegankelijke omgeving en/of werkwijze nodig. De mening van de leerling is vervolgens een essentieel onderdeel van de besluitvorming die naar de leerling wordt teruggekoppeld.¹ In de wetstekst kan duidelijker worden beschreven dat de mening van het kind een essentieel onderdeel is van de besluitvorming en dat de op een bij het kind passende wijze de mening wordt gevraagd.

Er lijkt een spanning te zitten tussen het instemmingsrecht van ouders en het hoorrecht van de leerlingen. De voorrang in het wetsvoorstel wordt nu gegeven aan de mening van de ouders. Hierbij wordt niet aangegeven in hoeverre dit overeenkomt met de wetgeving over de zeggenschap van kinderen vanaf 12 jaar, 16 jaar en boven de 18 jaar. Deze zouden ook in het kader van hoorrecht bepalend moeten zijn.

Hoewel dit voorstel een verbetering is ten opzichte van de huidige situatie, pleiten wij voor een bredere insteek van het hoorrecht voor alle leerlingen, dat gaat over het hele ontwikkelingsbelang van de leerling.

Ondersteuningsaanbod in schoolgids

Het opnemen van het ondersteuningsaanbod in de schoolgids in plaats van een los document, is een goede wijziging. Het maakt deze informatie makkelijker vindbaar voor ouders en leerlingen, zorgt voor een jaarlijkse update en een duidelijkere rol voor de medezeggenschap.

Ook kan hiermee deze informatie beter benut worden bij een schoolkeuze. Daar is, zoals onder andere uit ons onderzoek² hierover blijkt, grote behoefte aan. Deze wijziging is niet voldoende

¹ Toolkit 'Het beste besluit', Kinderombudsman [Toolkit 'Het beste besluit' | De Kinderombudsman](#)

² Staat van de Ouder 2022 www.staatvandeouder.nl

om in die behoefte te voorzien en we roepen op om hier bij de implementatie van de wetwijziging aandacht aan te besteden.

Op de schoolgids hebben ouders- en leerlingen nu een instemmingsbevoegdheid. Het maken van een afwijking hierop, naar een adviesrecht, voor het onderdeel 'extra ondersteuningsaanbod van de school' maakt het onnodig ingewikkeld en complex voor de medezeggenschapsraad. In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat dit de flexibiliteit van het bevoegd gezag waarborgt en hen ruimte geeft. Wat hiervan de consequenties zijn voor ouders- en leerlingen, waarvoor de schoolgids en dit wetsvoorstel bedoeld is, wordt niet duidelijk. Wij pleiten, met namen om de complexiteit en belasting van de medezeggenschapsraad op de school het, instemmingsrecht te behouden voor de hele schoolgids en daarop geen uitzondering te maken voor dit onderdeel.

Ouder- en jeugdsteunpunten samenwerkingsverbanden

De ontwikkeling van de ouder- en jeugdsteunpunten bij de samenwerkingsverbanden gaat voortvarend waarbij we wel grote verschillen zien tussen de samenwerkingsverbanden. Zowel qua snelheid als qua invulling. De betrokkenheid van ouders en jeugdigen bij de steunpunten is nog minimaal. Hiervoor is extra aandacht en stimulans nodig. We zijn blij met de extra toelage aan de samenwerkingsverbanden voor de oprichting van de steunpunten waardoor deze opstart niet te kosten gaat van de middelen voor de ondersteuning van jeugdigen in het onderwijs.

De functies van het steunpunt zijn informeren, ondersteunen en signaleren. In het wetsvoorstel zijn informeren en ondersteunen opgenomen. Signaleren als functie niet terwijl deze duidelijk een meerwaarde biedt en de positie van ouders en leerlingen versterkt. Het samenwerkingsverband krijgt hiermee zicht op de ervaringen en knelpunten van ouders en leerlingen op de scholen, het dekkend aanbod en de benodigde extra ondersteuning. We verzoeken deze functie toe te voegen.

Zoals altijd is er zorgvuldige aandacht voor de privacy en gegevensverwerking nodig. Ouders en leerlingen moeten erop kunnen rekenen dat er met hun gegevens zorgvuldig wordt omgegaan en deze niet zomaar met anderen worden gedeeld, ook niet met de eigen school.

Ouders en leerlingen moeten kunnen uitgaan van een onafhankelijk steunpunt en zich veilig voelen om hun vraag of probleem daar neer te leggen. Essentieel is de (ervaren) onafhankelijkheid van het ouder- en jeugdsteunpunt. Ouders en jeugdigen moeten ervanuit kunnen gaan dat het steunpunt onafhankelijk van de school en het samenwerkingsverband werkt. Er wordt verschillend gedacht over wat dit betekent voor de positie, de organisatie en de bemensing van het steunpunt. In het wetsvoorstel is dit nu omschreven als dat ouders en leerlingen erop moeten kunnen vertrouwen dat de steun los staat van de procedures van het samenwerkingsverband en de belangen van scholen. Dit vinden wij een te minimale invulling om de onafhankelijkheid te borgen.

De steunpunten kunnen alleen een succesvolle bijdrage leveren aan versterking van de positie van ouders en jeugdigen als deze het steunpunt weten te vinden. In de eerste plaats moeten ouders en jeugdigen via de school van deze regionale informatie- en ondersteuningsmogelijkheid op de hoogte worden gebracht. Niet alleen reactief maar ook proactief voordat er problemen of onduidelijkheden zijn (dus alle jeugdigen en hun ouders). Daarnaast moet er de mogelijkheid zijn om op een andere manier de weg naar hun regionale steunpunt te vinden. Daarin kan/kunnen (bestaande) landelijke wegwijzers benut worden.

Conclusie

Dit wetsvoorstel biedt een verbetering van de positie van ouders en jeugdigen bij passend onderwijs. Voor de gewenste, goede en gelijkwaardige, positie is meer nodig: leerrecht en volwaardig hoorrecht. We verwachten dat deze wetwijzigingen een eerste stap zijn in die richting en de ontwikkeling daarvan een impuls geven.

Bij dit wetsvoorstel doen we de volgende aanbevelingen:

- Beperk het hoorrecht niet tot het OPP maar laat het van toepassing zijn op hun hele onderwijsontwikkeling.
- Besteed aandacht aan de informatievoorziening aan ouders en jeugdigen over de ondersteuningsmogelijkheden van scholen, specifiek bij de schoolkeuze.
- Behoud de instemmingsbevoegdheid op de hele schoolgids en maak daar voor het onderdeel extra ondersteuning in de school geen uitzondering op.
- Borg de privacy en gegevensverwerking van leerlingen bij de steunpunten.
- Borg de onafhankelijkheid van het steunpunt verder, voeg de functie signaleren toe en zorg voor de betrokkenheid van ouders en jeugdigen bij de (oprichting van de) steunpunten.
- Stimuleer de vindbaarheid en bereikbaarheid van de steunpunten via de scholen en via andere bestaande kanalen.

Aan de verdere uitwerking en implementatie van deze wetswijzigingen dragen wij graag bij.